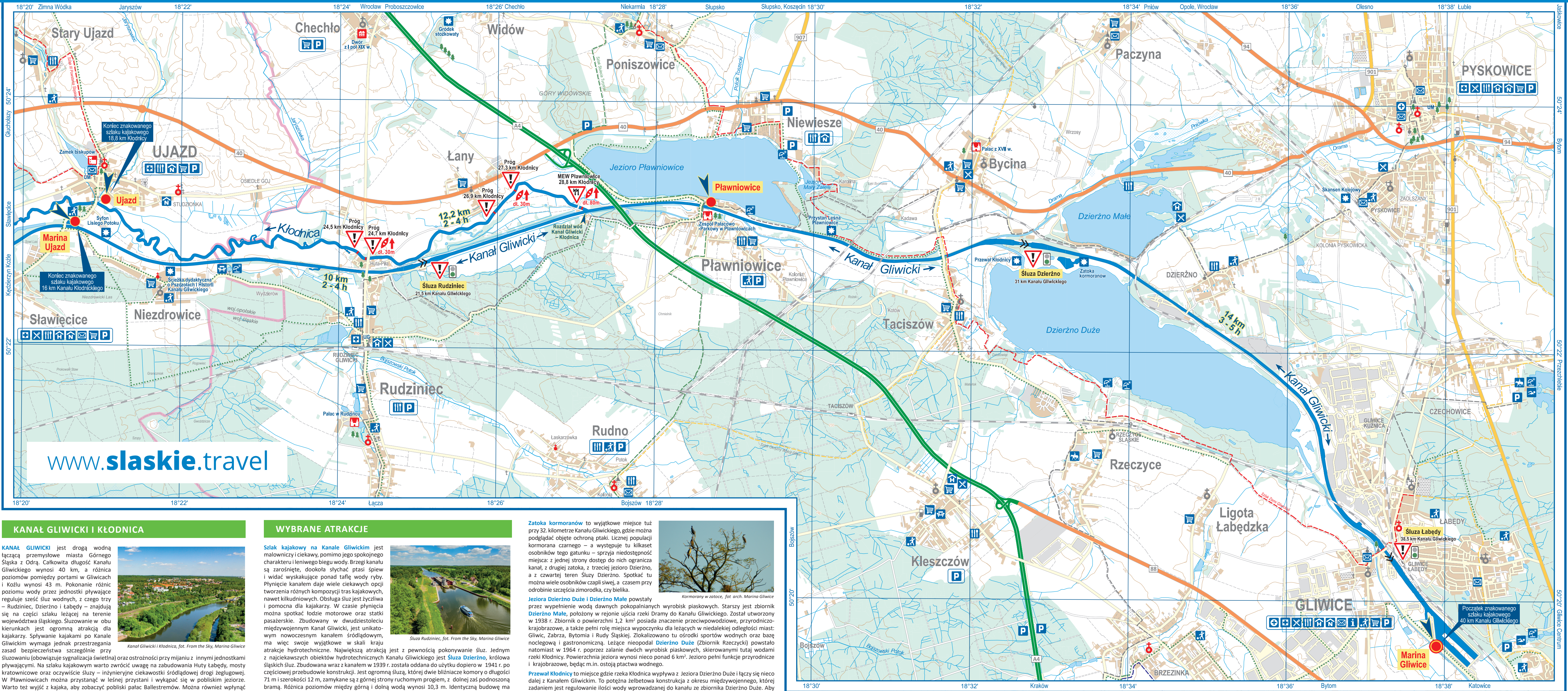

KANAŁ GLIWICKI I KŁODNICA

KANAŁ GLIWICKI jest drogą wodną łączącą przemysłowe miasta Górnego Śląska z Odrą. Całkowita długość Kanału Gliwickiego wynosi 40 km, a różnica poziomów pomiędzy portami w Gliwicach i Koźlu wynosi 43 m. Pokonanie różnic poziomu wody przez jednostki pływające reguluje sześć śluz wodnych, z czego trzy – Rudziniec, Dzierżno i Łabędź – znajdują się na części szlaku leżącej na terenie województwa śląskiego. Skośnianie w obu kierunkach jest ogólną atrakcją dla kajakarzy. Spływanie kajakami po Kanaale Gliwickim wymaga jednak przestrzegania zasad bezpieczeństwa szczególnie przy silnym prądzie (obowiązkowe sygnalizacja świetlna) oraz ostrożności przy mijaniu z innymi jednostkami pływającymi. Na szlaku kajakowym warto zwrócić uwagę na zabudowania Huty Łabędź, mosty kratownicowe oraz oczywiście śluzy – inżynierne ciekawości śródlądowej drogi żegludowej. Warto też wyjść z kajaka, aby zobaczyć pobliski pałac Balleströmów. Można również wypłynąć do pozostałości koryta dawnego Kanału Kłodnickiego i zatoki kormoranów oraz pod przełaz Kłodnicę. Nurt wody w Kanaale Gliwickim nie jest silny, dlatego kajakiem można płynąć zarówno w stronę Koźla, jak i Gliwic.

Kanał Gliwicki i Kłodnica, fot. From the Sky, Marina Gliwice

KŁODNICA należy do najważniejszych rzek, przepływających przez Górny Śląsk. Rozpoczyna swój bieg w Katowicach i przepływa przez kilka śląskich miast, aż do Gliwic, gdzie wpada do jeziora Dzierżno Duże. Po pokonaniu akwenu na drugim końcu jeziora Kłodnica poprzez konstrukcję zwaną przełazem przelewa się do Kanału Gliwickiego. Przez kilka kilometrów rzeka i kanał płyną wspólnym nurtem, dopiero w pobliżu mostu autostrady A4 Kłodnica opuszcza Kanał Gliwicki i dalej płynie własnym, meandrującym korytem aż do Kędzierzyna-Koźla, gdzie uchodzi do Odry. Szlak kajakowy na Kłodnicę jest atrakcyjny przyrodniczo szczególnie w okresie wiosennym. Trzcinowa porastająca brzozy są ostoją licznych ptactw. Kłodnica stanowi interesującą alternatywę spływu dla kajakarzy płynących Kanałem Gliwickim, którzy na północnej stronie Kanału Gliwickiego i Kłodnicy mogą zdecydować, czy wpłynąć na meandrujące wody Kłodnicy, którą mogą dopłynąć do następnego przystanku w Ujeździe.

Rzeka Kłodnica, fot. arch. SOT

INFORMACJE HISTORYCZNE

Pierwszy kanał – **Kanał Kłodnicki**, łączący ośrodki przemysłowe Śląska ze sławną rzeką Odrą, został zbudowany w oparciu o zasoby wodne Kłodnicy w pierwszych dziesięcioleciach XIX wieku. Dawny kanał umożliwił transport żelaza z Królewskiej Huty, węgla z Zabrze, czy żelaza z Gliwic do odległych terenów Królestwa Pruskiego i służył rozwojowi przemysłu śląskiego aż do lat 30. XX wieku. Z czasem okazało się koniecznym zastąpienie wyłożonego Kanału Kłodnickiego nowoczesniejszym obiektem hydrotechnicznym. Prace przy budowie **Kanału Gliwickiego** rozpoczęto w 1933 r., a zakończono je w 1939. Kanał Gliwicki był wówczas najnowocześniejszą drogą wodną tego typu w Europie. Na długości około 40 km zbudowano 6 podwójnych śluz komorowych. Są to śluz: Łabędź, Dzierżno, Rudziniec, Ślawice, Nowa Wieś i Kłodnica. W 1938 r. otwarto w Gliwicach port wraz z boczniką kolejową. Kanał Gliwicki i śluz stanowią do dziś eksplloatowaną drogę wodną, łączącą przemysłowe miasta Górnego Śląska z Odrą, po której do niedawna odbywał się ruch barek transportujących m.in. węgiel z gliwickiego portu do elektrowni w Wrocławu.

Kanał Gliwicki i Kłodnica, fot. From the Sky, Marina Gliwice

WYBRANE ATRAKCJE

Szlak kajakowy na Kanaale Gliwickim jest malowniczy i ciekawy, pomimo jego spokojnego charakteru i leniwego biegu wody. Brzozy kanału są zarosnięte, dookoła słychać ptasi śpiew i widać wyskakujące ponad taflę wody ryby. Płynięcie kanałem daje wiele ciekawych opcji tworzenia różnych kompozycji tras kajakowych, nawet kilkudniowych. Obsługa śluz jest życzliwa i pomocna dla kajakarzy. W czasie płynięcia można spotkać łodzie motorowe oraz statki pasażerskie. Zbudowany w dwudziestolecu międzywojennym kanał Gliwicki, jest unikatowym nowoczesnym kanałem śródlądowym, ma więc swoje wyjątkowe w skali kraju atrakcje hydrotechniczne. Największą atrakcją jest z pewnością pokonywanie śluz. Jednym z największych obiektów hydrotechnicznych Kanału Gliwickiego jest Śluza Dzierżno, krótka, krętąca się z kanałem w 1939 r. została oddana do użytku dopiero w 1941 r. po częściowej przebudowie konstrukcji. Jest ogromną śluzą, której dwie bliźniacze komory o długości 71 m i szerokości 12 m, zamykane są z górnej strony ruchomym progiem, z dolnej zaś podnoszoną bramą. Różnica poziomów między górną i dolną wodą wynosi 10,3 m. Identyfikując budowę ma Śluzę Kłodnicą, znajdującą się na końcu Kanału Kłodnickiego. Śluzę Łabędź (4,2 m piętrzenia) oraz bliźniacze śluz: Rudziniec, Ślawice i Nowa Wieś (6,25 m piętrzenia) mają nieco inną konstrukcję, bowiem bliźniacze komory zamykane są uchylnymi wrotami.

Śluza Rudziniec, fot. From the Sky, Marina Gliwice

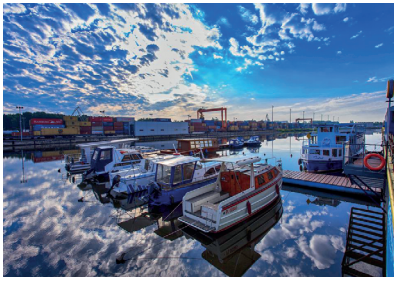
Śluza Dzierżno, fot. arch. Marina Gliwice

Śluza Łabędź, fot. From the Sky, Marina Gliwice

Inną ciekawostką hydrotechniczną na Kanaale Gliwickim są tzw. syfony – bezkolizyjne skrzyżowania kanału z innymi ciekami wodnymi. Pierwszy z nich to syfon Lisiego Potoku, przed mariną w Ujeździe. Lisie Potok jest przepuszczony pod dnem kanału w taki sposób, że jego wody nie miesza się z wodami Kanału Gliwickiego. Cały potok jest wypuszczony do rury na południowym brzegu kanału i wypływa pokonując syfon (obniżenie rury pod dnem) po północnej stronie kanału wykorzystując zasadę nacisku połączonych. Podobne rozwiązanie, potocznie nazywane syfonem Kłodnicę zastosowano w okolicy Kędzierzyna-Koźla, gdzie pod kanałem przepływa Kłodnica. Szlak kajakowy zaczyna się (lub kończy, jeśli płynięmy od strony Koźla) w Marinie Gliwice przy Porcie Gliwice. W porcie można zobaczyć stare dźwigi portowe, nabrzeża przeładunkowe i nowoczesny terminal kontenerowy.

Marina Gliwice – przystań motorowodna oraz kajakowa na Kanaale Gliwickim. Działła tu wykorzystująca loty motorowodnych kajaków, z tego miejsca startują statki pasażerskie. Organizowane są przyrodnicze rejsy statkiem przez śluzę do pobliskiej kolonii kormoranów, rejsy turystyczne do Pałacu w Pławniowicach, rowerowe do Ujeźdu, tematyczne: muzyczne, kulinarne, literackie, a także połączone z biesiadą. Można tu zostawić samochód na czas spływu oraz skorzystać z serwisu sprzętu, czy miejsca do grillowania.

Marina Gliwice, fot. arch. Marina Gliwice

Marina Ujazd, wycieczka rowerowa, fot. arch. Marina Gliwice

Zatoka kormoranów to wyjątkowe miejsce tuż przy 32. kilometrze Kanału Gliwickiego, gdzie można podglądać objęte ochroną ptaki. Liczne populacje kormoranów czarnego – a występuje tu kilaset osobników tego gatunku – sprytnie niedostępne miejsca: z jednej strony dostęp do nich ogranicza kanał, z drugiej zatoka, z trzeciej jezioro Dzierżno, a z czwartej teren Śluz Dzierżno. Spotkać tu można wiele osobników czapli siwej, a czasem przy odrobinie szczęścia zimorodką, czy bielika.

Jeziora Dzierżno Duże i Dzierżno Małe powstały przez wypełnienie wodą dawnych pokopalnianych wyrobisk piaskowych. Starszy jest zbiornik Dzierżno Małe, położony w rejonie ujścia rzeki Drany do Kanału Gliwickiego. Został utworzony w 1938 r. Zbiornik o powierzchni 1,2 km² posiada znaczenie przeciwpowodziowe, przyrodniczo-krajobrazowe, a także pełni rolę miejsca wypoczynku dla leżących w niedalekiej odległości miast: Gliwic, Zabrze, Bytomia i Rudy Śląskiej. Zlokalizowano tu ośrodki sportów wodnych oraz bazę noclegową i gastronomiczną. Łeżące nieopodal **Dzierżno Duże** (Zbiornik Rzeczycki) powstało natomiast w 1964 r. poprzez zalanie dwóch wyrobisk piaskowych, skierowanymi tutaj wodami rzeki Kłodnicy. Powierzchnia jeziora wynosi nieco ponad 6 km². Jezioro pełni funkcje przyrodnicze i krajobrazowe, będąc m.in. ostoją ptactwa wodnego.

Kormorany w zatoce, fot. arch. Marina Gliwice

Przełaz Kłodnicę to miejsce gdzie rzeka Kłodnica wypływa z Jeziora Dzierżno Duże i łączy się nieco dalej z Kanałem Gliwickim. To potężna żelbetonowa konstrukcja z okresu międzywojennego, której zadaniem jest regulowanie ilości wody wprowadzanej do kanału ze zbiornika Dzierżno Duże. Aby zobaczyć przełaz Kłodnicę należy podpłynąć około 300 m z dolnego odcinka Kanału Gliwickiego przy Śluzie Dzierżno.

Przystań Leśna Pławniowice – przystań na prawym brzegu Kanału Gliwickiego. Miejsce cumowania statku pasażerskiego Tryton w latach 1962-1992, jenny z pierwszych jednostek odbywających rejsy turystyczne po Kanaale Gliwickim. Można tutaj zaplanować odpoczynek w trakcie spływu oraz zorganizować piknik. Kilaset metrów od przystani znajduje się plaża nad jeziorem Pławniowice.

Jezioro Pławniowice, fot. T. Renk, www.slaskie.travel

Jezioro Pławniowice leży w gminie Rudziniec, ma około 250 ha powierzchni. Jezioro powstało w pierwszej połowie lat 70. XX wieku, w wyniku zalania kopalni piasku w Tacziszowie wodami Potoku Tacziszkiego. Akwen, wraz z sąsiednimi zbiornikami Dzierżnem Dużym i Dzierżnem Małym, bardzo szybko stał się ulubionym miejscem rekreacji mieszkańców Górnego Śląska. Na jego brzegach powstały kapieliska, ośrodki żeglarskie, campingi, pensjonaty, hotele. Wędkarze łowią tutaj m.in. karpie i szczupaki. Dookoła jeziora można spacerować lub jeździć rowerem. Znajdują się tu również sezonowe wypożyczalnie kajaków i sprzętu wodnego.

Pałac w Pławniowicach wybudowany został w stylu neorenesansowym w latach 1882-85 jako rezydencja mieszkająca Balleströmów, bogatej rodziny przemysłowców z Górnego Śląska. Trójskrzydłowa, dwukondygnacyjna bryła pałacu wznieśiona została według projektu Karla Heidenreicha na planie litery „J”. Elewacje wykonane z cegły klinkierowej, posiadają rozmaite zdobienia w postaci detali kamiennych. Wysokie, czterospadowe dachy budowli ozdobione są licznymi wieżyczkami, iglicami, pinaklami i lukarnami, zaś nad całością dominuje czworoboczna wieża z zegarem, przykryta wysokim dachem namiotowym. Balleströmowie opuścili rezydencję w 1945 r., uciekając przed nadchodzącą Armią Czerwoną. Po 1945 r. znacjonalizowany pałac pełnił różne funkcje, obecnie należy do Diecezji Gliwickiej. W otoczeniu pałacu znajduje się rozległy park o powierzchni 1,5 km², zabudowana folwarczna cegła oficyna ze stajnią i wozownią. Pałac i park można zwiedzać. Zespół pałacowo-parkowy znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie przystani kajakowej na Kanaale Gliwickim w Pławniowicach.

Marina Ujazd – zatoka na Kanaale Gliwickim. Znajduje się tu pomost oraz śluz. Dobre miejsce na odpoczynek, piknik, czy nocleg. W odległości 1 km znajduje się rynek w Ujeździe, sklepy i restauracje. Obok rynku ruiny Pałacu Biskupiego, Kościół św. Andrzeja Apostoła i zabytkowy wóz strażacki.

Zespół Pałacowo-Parkowy w Pławniowicach, fot. arch. Marina Gliwice

OZNAKOWANIE SZLAKU KAJAKOWEGO

Oznakowanie miejsc niebezpiecznych należy zachować szczególną ostrożność, odległość od zagrożenia

Znaki kierunkowe, płynąć w prawo, płynąć w lewo, płynąć prosto - środkiem rzeki

Informacja o przenosce, długość przenoski

Znak informacyjny, kilometr liczony w górę rzeki

Miejsce przystankowe na lewym lub prawym brzegu, informacja o możliwości odbioru kajaków, informacja o następnym miejscu odbioru kajaków

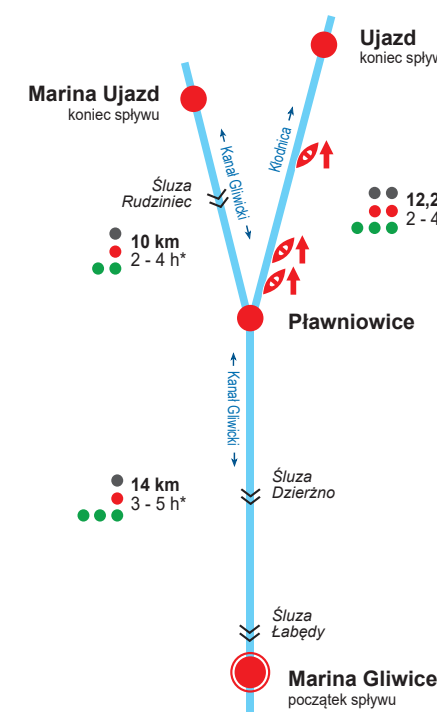
Miejsce wodowania kajaków, początek spływu, znak ustawiany od strony brzegu

Znak informacyjny, ciekawe miejsce lub obiekt wzdłuż rzeki

PROPONOWANE ETAPY SPŁYWÓW

- Marina Gliwice - Pławniowice (14 km)
- Pławniowice - Marina Ujazd (Kanał Gliwicki) (10 km)
- Pławniowice - Ujazd (Kłodnica) (12,2 km)
- Trudność szlaku kajakowego
 - Szybkość nurta, ilość naturalnych przeszkód w nurcie takich jak kamienie, zwalone drzewa
 - szlak łatwy
 - szlak średnio trudny
 - szlak trudny
- Uciążliwość szlaku kajakowego
 - Ilość przeszkód (głazy, progi wodne i elektryczne, młyny) wymagających przenoski
 - szlak nieuczulony
 - szlak średnio uczulony
 - szlak uczulony
- Atrakcyjność szlaku kajakowego
 - Walory krajoznawcze, przyrodnicze, kulturowe (zakończenie szlaku prowadzi do szlaku)
 - szlak średnio atrakcyjny
 - szlak atrakcyjny
 - szlak bardzo atrakcyjny

SCHEMAT SZLAKU KAJAKOWEGO

KAJAK WYPOŻYCZYSZ TUTAJ

- Kajakomania - tel. 601 563 841, info@kajakomania.pl
- Marina Gliwice - tel. 608 010 383, kontakt@marinagliwice.pl
- Śląskie Kajaki - tel. 531 238 750, slaskie.kajaki@gmail.com

LEGENDA

skala 1:35 000

0 0,5 1 1,5 2 km

Marina Gliwice początek szlaku kajakowego; nazwa miejsca początku szlaku kajakowego

Pławniowice miejsce przystankowe - możliwość odbioru i wodowania kajaków; donazwa miejsca odbioru i wodowania kajaków

Śluza Rudziniec miejsce z obowiązkową przenoską

Śluza Łabędź uwaga śluza; ruch w obu kierunkach regulowany sygnalizacją świetlną; nazwa śluz

10 km 2-4 h odległość pomiędzy możliwymi miejscami odbioru kajaków; średni czas przepłynięcia odcinka; podany czas przepłynięcia danego odcinka szlaku jest szacunkowy; faktyczny czas spływu jest uzależniony od warunków pogodowych, poziomu wody, umiejętności kajakarskich i wytrzymałości uczestników spływu

zabudowa mieszkaniowa, zabudowa przemysłowa

las, teren podmokły

omertarz

droga krajowa z numerem, droga wojewódzka z numerem

droga o nawierzchni utwardzonej

droga o nawierzchni nieutwardzonej

droga gruntowa, przeczka leśna

linia kolejowa ze stacją

poziomica

jezioro, rzeka, potok, ciek

szlak turystyczny

trasa rowerowa

kościół, kościół zabytkowy

kaplica, kaplica zabytkowa, krzyż przydrożny lub kapliczka

park, drzewo pomnikowe

szpital, apteka

kapielisko, boisko sportowe

jazda konna, poczta

restauracja, bar lub pub

plaża, miejsce odpoczynku

hotel, inny obiekt noclegowy

sklep, parking

atrakcja turystyczna

pomnik, stacja benzynowa